

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ ПРАВОТВОРЧОСТІ**

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)

Освітньо-наукова програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Теорія правотворчості
Викладач (-і)	Книш Віталій Васильович, доктор юридичних наук, професор кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права, доцент
Контактний телефон викладача	(0342) 596134
Е-mail викладача	vitalii.knysh@cnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.cnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до графіка консультацій та розкладу занять на кафедрі. Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, перевірка виконаних індивідуальних завдань та завдань для самостійної роботи.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є генеза та сучасний стан правотворчості як особливого виду юридичної діяльності, а також основні наукові підходи до її удосконалення в сучасних умовах українського державотворення та правотворення.</p> <p>Програма навчальної дисципліни включає наступні <u>змістові модулі</u>:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Генетичні та сутнісні особливості правотворчості. 2. Функціональні особливості правотворчості. <p>Теорія правотворчості є напрямом юридичної науки та спеціальною навчальною дисципліною, яка спрямована на оптимізацію правотворчої діяльності, яка, у порівнянні із правореалізаційною, правозастосовчою та правоохоронною діяльністю, є первинною формою юридичної практики та юридичної діяльності, що безпосередньо впливає на їх ефективність.</p> <p>Крім того, невід’ємною складовою частиною правотворчості, як первинного та особливого виду юридичної діяльності, виступає правотворча техніка, яка є важливим елементом юридичної техніки, з одного боку, та виразником рівня правової культури суб’єкта правотворення, з іншого боку.</p> <p>Отже, потреба у вивченні теорії правотворчості, а також у подальшому науковому дослідженні пов’язаних із нею проблем обумовлюється наступними факторами. По-перше, потребують переосмислення історичні українські традиції правотворчості у контексті сучасних потреб правотворення. По-друге, виникає потреба у формуванні нового рівня правової культури сучасних суб’єктів правотворчої діяльності. По-третє, доцільно також звернути увагу на необхідність формування нових наукових підходів, спрямованих на удосконалення правотворчості в Україні з урахуванням існуючих сучасних міжнародних та європейських стандартів у цій сфері.</p> <p>Таким чином, здобувачі третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 081 «Право» у галузі 08 «Право» в процесі виконання наукових досліджень, незалежно від спеціалізації та досліджуваної ними сфери правового регулювання, повинні знати генезу, а також сучасні сутнісні та функціональні особливості правотворчості у контексті динаміки правовідносин та напрямів удосконалення правового регулювання. Крім того, невід’ємним елементом зазначеної фахової підготовки є вивчення та критичний аналіз існуючих наукових підходів у сфері дослідження проблем правотворчості і правотворчої техніки, а також уміння синтезувати, обґрунтувати та впровадити власні підходи у цій сфері.</p> <p><u>Основними джерелами</u> у цій сфері виступають Конституція України, Закон України</p>	

Про Регламент Верховної Ради України», Закон України «Про статус народного депутата України», Закон України «Про Кабінет Міністрів України», Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про місцеві державні адміністрації» та інші нормативно-правові акти, включаючи акти Конституційного Суду України та Верховного Суду України, які стосуються тих чи інших правотворчих актів.

Доцільно також зауважити, що юридичні конструкції, викладені у актах правотворчості, безпосередньо впливають на правове регулювання в цілому та правове становище суб'єктів правовідносин зокрема. Відповідно, підготовка фахівців – докторів філософії за спеціальністю 081 «Право» є одним з пріоритетних напрямів та спрямована на підвищення ефективності правотворчості в Україні.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія правотворчості» виступає формування у здобувачів освіти розуміння основоположних доктринальних засад сучасного українського правотворення, засвоєння ними методології дослідження з даної проблематики; закріплення у них відповідних юридичних знань та навиків, спрямованих на вирішення конкретних науково-теоретичних та практично-прикладних завдань у сфері законодавчої, підзаконної та іншої правотворчості; формування вмінь щодо наукового аналізу існуючих дискусійних теоретичних та прикладних положень у цій сфері, а також здатності до синтезування та обґрунтування власного авторського бачення щодо оптимізації правотворчої діяльності.

Основними цілями вивчення дисципліни «Теорія правотворчості» є набуття здобувачами третього освітньо-наукового рівня за спеціальністю 081 «Право» загальних та фахових компетентностей у сфері наукових та прикладних проблем сучасної української правотворчості; оволодіння знаннями у сфері основних загальних і часткових методологічних проблем дослідження правотворчої діяльності, актуальних та перспективних тенденцій вдосконалення правового регулювання у сфері правотворчої техніки; формування вмінь щодо аналізу та подальшого наукового узагальнення існуючих наукових здобутків у галузі правотворчості, формування власних аргументованих положень наукової новизни та висновків у цій сфері, вміння формувати концепцію нормативно-правових актів та складати їх цілісні проекти.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

- здатність до абстрактного та критичного мислення у процесі наукового аналізу структури та змісту нормативно-правових актів як результату правотворчої діяльності;
- здатність до розуміння та усвідомлення сфери правотворчих відносин та професійної діяльності за спеціальністю у цій сфері;
- здатність до пошуку та подальшого визначення нових пріоритетних напрямів розвитку правотворчості в Україні;
- вміння застосовувати методологію сучасної науки та формувати методіку дослідження тих чи інших проблем сучасної правотворчості;
- здатність самостійно проводити наукові дослідження у сфері правотворчості та правотворчої техніки;
- здатність до управління науковим проектуванням у галузі правотворчої діяльності та розробки різних рівнів наукових проектів, пов'язаних з удосконаленням правотворчості в Україні;
- здатність забезпечувати проведення семінарських та практичних занять з навчальних дисциплін теоретико-правового та конституційно-правового спрямування, пов'язаних з проблемами правотворчості, правотворчості та правотворчої техніки, для здобувачів першого та другого освітнього рівня вищої освіти;
- здатність розуміти, усвідомлювати та дотримуватись правил академічної доброчесності у процесі виконання наукових досліджень з проблем правотворчості, оприлюднення та апробації їх результатів;
- здатність поєднувати моральні, правові та інші соціальні засади у процесі

проведення, інтерпретації та практичної реалізації результатів наукових досліджень.

Фахові компетентності:

- здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері правотворчості та можуть бути оприлюднені у наукових виданнях з проблем правотворчості та правотворчої техніки;
- здатність систематизувати та узагальнювати результати наукових досліджень у сфері загальної теорії держави і права в цілому та в теорії правотворчості зокрема, а також досягати нових наукових результатів, які обґрунтовуються уперше, удосконалюють певні наукові конструкції або спрямовані на подальший розвиток раніше існуючих наукових підходів;
- здатність розуміти, усвідомлювати, аналізувати та тлумачити загальні та специфічні методологічні проблеми теорії правотворчості;
- здатність практично застосовувати знання базових засад, сучасного стану та тенденцій розвитку наукових досягнень у галузі правотворчості;
- здатність ефективно використовувати нормативно-правові акти, які врегульовують сучасну правотворчу діяльність в Україні;
- здатність застосовувати знання основ науково-педагогічної діяльності у сфері вищої освіти в процесі викладання навчальних дисциплін теоретико-правового, конституційно-правового чи іншого спрямування, які стосуються проблем правотворчості;
- здатність розробляти концепцію, структуру та зміст нормативно-правових актів як у сфері законодавчої, так і підзаконної правотворчості;
- уміння об'єктивно та самокритично оцінювати стан своєї професійної компетентності у галузі правотворчої діяльності;
- здатність на основі критичної оцінки та самооцінки підвищувати професійну кваліфікацію та професійну мобільність у частині знань, умінь та навичок, які стосуються правотворчості та правотворчої діяльності.

Програмні результати навчання:

- у контексті євроінтеграційного курсу України уміти порівнювати основні національні та зарубіжні тенденції правотворчості, формувати на основі цього обґрунтовані висновки і узагальнення;
- кваліфіковано застосовувати наукові знання категоріально-понятійного апарату у сфері правотворчості;
- належно презентувати авторські підходи щодо удосконалення правотворчості в цілому та правотворчої діяльності зокрема;
- уміти обговорювати з науковцями та юристами-практиками результати наукових досліджень у сфері правотворчості, обґрунтовувати результати власних наукових досліджень у цій галузі;
- уміти фахово інтерпретувати та втілювати результати досліджень з проблем правотворчості у провідних фахових зарубіжних та вітчизняних наукових виданнях;
- усвідомлювати сутність та самостійно розв'язувати науково-теоретичні та практично-прикладні проблеми української та зарубіжної правотворчості;
- формулювати та науково обґрунтовувати пропозиції щодо удосконалення законодавчої бази, яка врегульовує правотворчість в Україні;
- ефективно використовувати новітні методи викладання правничих дисциплін та спецкурсів, пов'язаних із теорією правотворчості, у вищих навчальних закладах освіти, а також забезпечувати результативне втілення інноваційних підходів у науково-педагогічній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
-------------	--------------------------

лекції		20		
семінарські заняття / практичні / лабораторні		10		
самостійна робота		60		
Ознаки навчальної дисципліни				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
2	081 Право	1	нормативний	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		кількість год.		
		лекції	заняття	сам. роб.
Модуль 1. Генетичні та сутнісні особливості правотворчості				
Тема № 1. Історичні особливості становлення та розвитку правотворчості (у контексті правових сімей та компаративного дослідження)		2	2	6
Тема № 2. Правове регулювання суспільних відносин і правотворча діяльність		2	-	6
Тема № 3. Правотворча діяльність як вид юридичної діяльності		2	-	6
Тема № 4. Нормативно-правовий акт як основна форма (джерело) права.		2	-	6
Тема № 5. Правотворча юридична техніка		2	2	6
Модуль 2. Функціональні особливості правотворчості				
Тема № 6. Експертиза нормативно-правових актів		2	2	6
Тема № 7. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу		2	2	6
Тема № 8. Особливості законодавчого процесу		2	2	6
Тема № 9. Підзаконна правотворчість: поняття, ознаки, види		2	-	6
Тема № 10. Локальна правотворчість як особливий вид підзаконної правотворчості		2		6
Всього:		20	10	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Загальна система оцінювання навчальної дисципліни визначається Положенням про порядок оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, затвердженого Вченою радою ННЮІ ПНУ імені Василя Стефаника, протокол № 13 від 27.06.2024 р. – текст розміщений на сайті Інституту https://law.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/100/2024/08/polozhennia_pro_poriadok_otsiniuvannia_uspishnosti_zdobuvachiv_u_nniui_2024.pdf.</p> <p>Максимальна оцінка за результатами вивчення навчальної дисципліни становить 100 балів. Система оцінювання навчальної дисципліни включає в себе кілька компонент: оцінка за виконання екзаменаційної роботи (50 балів); оцінка за семінарські заняття (25 балів); оцінка індивідуальної роботи здобувача освіти науково-дослідницького характеру, самостійної роботи (25 балів).</p>			
Вимоги до письмової роботи	<p>Вивчення дисципліни передбачає виконання здобувачами освіти індивідуальних письмових робіт науково-дослідницького характеру та самостійної роботи. Такі роботи можуть бути безпосередньо чи опосередковано пов'язані із тематикою наукового дослідження</p>			

	<p>здобувачів освіти. Формами індивідуальних письмових робіт можуть бути: есе, рецензії на наукові статті, анотація монографічного дослідження, аналіз чинного законодавства на предмет наукової та прикладної проблематики. Виконання письмових робіт здобувачами освіти повинні відображати їх здатність до аналізу та систематизації існуючих наукових і прикладних напрацювань у межах дисципліни та формування власних висновків дослідницького характеру.</p> <p>Індивідуальні науково-дослідні роботи:</p> <p>1) наукова презентація (тематика пов'язана із науковим дослідженням здобувача освіти і визначається спільно викладачем та здобувачем) – максимальна оцінка 5 балів;</p> <p>2) есе (тематика пов'язана із науковим дослідженням здобувача освіти і визначається спільно викладачем та здобувачем) – максимальна оцінка 5 балів;</p> <p>3) рецензія на наукові статті (обсяг рецензії становить 1-2 сторінки, тема статті для рецензування визначається спільно викладачем та здобувачем) – максимальна оцінка 5 балів.</p> <p>Самостійна робота:</p> <p>1) анотація монографічного дослідження (обсяг анотації становить 1-2 сторінки, обрання монографії здійснюється спільно викладачем та здобувачем) – максимальна оцінка 5 балів.</p> <p>2) аналіз чинного законодавства на предмет наукової та прикладної проблематики (тематика визначається спільно викладачем та здобувачем)– 5 балів.</p> <p>Максимальний бал за письмові семестрові роботи становить 25 балів.</p>
Семінарські заняття	<p>Система оцінювання семінарських занять здійснюється за п'ятибальною шкалою. Максимальна сумарна оцінка за п'ять семінарських занять становить 25 балів.</p> <p>Опитування здобувачів здійснюється у формі співбесіди, під час якої визначається розуміння здобувачем доктринальних та прикладних питань теми, уміння аналізувати їх та формувати власну аргументовану належним чином позицію.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>Допуск здобувача освіти до написання екзаменаційної роботи визначається наявністю балів за результатами виконання ним двох компонент: роботи на семінарських заняттях (за умови відсутності пропусків або наявності їх відпрацювань в індивідуальному порядку) та виконання індивідуальних завдань, самостійної роботи із консультативним супроводом керівника дисципліни. Кількість балів, яка є умовою допуску здобувача освіти до підсумкового контролю становить 25 балів за результатами як семінарських занять, так і індивідуальної та самостійної роботи.</p>
Підсумковий контроль	<p>Підсумковий контроль – екзамен – проводиться в письмово-усній формі шляхом з'ясування опанування здобувачем загальних та фахових компетентностей. Екзаменаційний білет передбачає три питання теоретичного характеру та термінологічне завдання. Описові питання оцінюються у 15 балів кожне і термінологічне завдання – у 5 балів. Зміст екзаменаційного білету затверджується на засіданні кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права.</p> <p>Максимальний бал за екзамен – 50 балів. Отриманий в результаті здачі екзамену бал заноситься у відомість успішності, додається до балів за семінарські заняття, індивідуальну та самостійну роботу і складає підсумковий семестровий бал.</p>

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Планується виконання здобувачами декількох обов'язкових письмових робіт, про які йшлося у попередньому розділі. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у визначені керівником терміни, загалом, не пізніше дня проведення останнього семінарського заняття. Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції і практичні заняття навчальної дисципліни.

Більша частина навчального часу спрямована на самостійну роботу здобувача. Практичні завдання по навчальній дисципліні обговорюються із здобувачем та корегуються для кожного здобувача окремо у відповідності до тематики його наукового дослідження.

Неформальна освіта.

Зарахування результатів неформальної освіти, яка здобувається за освітніми програмами та не передбачає присудження визнаних державою освітніх кваліфікацій за рівнями освіти, але може завершуватися присвоєнням професійних та/або присудженням часткових освітніх кваліфікацій здійснюється відповідно до Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (редакція 3) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

1. В Інституті правотворчості та науково-правових експертиз НАН України обговорили Закон «Про правотворчу діяльність» (15.04.2024, 10:00. Рубрика новини. джерело «Юридична практика»). URL: <https://pravo.ua/v-instytutu-pravotvorchosti-ta-naukovo-pravovykh-ekspertyz-nan-ukrainy-obhovoryly-zakon-pro-pravotvorchu-dialnist/>.

2. Горбунова Л. М. Принцип законності у нормотворчій діяльності органів виконавчої влади: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2008. 240 с.

3. Ковальський В. С., Козінцев І. П. Правотворчість: теоретичні та логічні засади: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2005. 183 с.

4. Оніщенко Н. М. Сприйняття права в умовах демократичного розвитку: проблеми, реалії, перспективи: монографія. К.: Юридична думка, 2008. 320 с.

5. Плавич С. В. Теоретико-методологічні засади правотворчості : дис. канд. юрид. наук: 12.00.01. К., 2009. 201 с.

6. Плавич В. П., Плавич С. В. Сучасна правотворчість: проблеми теорії і методології: монографія. О.: Астропринт, 2013. 274 с.

7. Правоутворення в Україні: теоретико-методологічні та прикладні аспекти: монографія / [за заг. ред. Ю. Л. Бошицького]. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2010. 592 с.

8. Риндюк В. Проблеми законодавчої техніки в Україні: теорія та практика: монографія. Київ : Юридична думка, 2012. 272 с.

9. Шаповал В. М. Сучасний конституціоналізм: монографія. К.: Юридична думка, «Салком», Юрінком Інтер, 2005. 560 с.

10. Ющик О. І. Правова реформа: загальне поняття, проблеми здійснення в Україні: монографія. К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 1997. 190 с.

11. Ющик О. І. Теоретичні основи законодавчого процесу: монографія. К.:

Парлам. вид-во, 2004. 519 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в Методичних рекомендаціях до вивчення відповідної дисципліни, які надаються здобувачу в електронній формі до початку семестру.

Книш В. В. Теорія правотворчості: навчально-методичний посібник для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня освіти за освітньо-науковою програмою «Право» спеціальності 081 Право галузі знань 08 «Право» [текст]. Івано-Франківськ: Навчально-науковий Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2025. 44 с.

Викладач _____ **Віталій КНИШ**